



MIRKO ADAMEC

SPÁNEK

SPÁNEK

Mirko Adamec

PROBUZENÍ

Nohy ho příšerně zábly. To byl první vjem. Ten druhý byl, že nemá mozek. Jen hromadu jakýchsi útržků, létajících a vířících před jeho očima. Nedokázal je zklidnit. Reflexivně otevřel oči a udeřila jej do nich prudká, narůžovělá záře vycházejícího slunce. Rychle je zase zavřel. Pokoušel se soustředit. Nedařilo se.

Když mu po dlouhé době hlava přestala třestit a alespoň částečně si uvědomil, že žije a leží na zemi, natočil se. Chytil ji za ruku. Byla chladná. Proplétal své zdřevěnělé a chvějící se prsty mezi jejími a kdesi v duši ho začínal podvědomě svírat tísnivý pocit, že něco není v pořádku. Ale co? Co?! Ano, vždyť by měl přece cítit odpor, pohyb či snad jen pouhé maličké zaškubnutí! Její ruka byla jakoby z gumy. Zkoušel to důkladně a z různých úhlů. Soustředil se na to. Od konečků měkkých prstů až po hladké zápěstí. Sám měl ruku ztuhlou a necitlivou, a tak to přičítal chybě vnímání ve svých otupených smyslech, ale s přibývajícím časem začínal poznávat, o co mu vlastně jde. Zkoušel ji štípnout do boku prstů. Teď! A znovu! A ještě támhle... Ne. Odezvou mu bylo jen duši svírající, tíživé NIC. Aniž věděl proč, z oka se mu vykutálela slza a pomalu stékala po tváři. Zřetelně vnímal její chlad.

Posadil se s obtížemi. Uvolnil obě své ruce a podepřel se jimi. Dalo mu to práci, musel se napřed postupně vzepřít a pak až otočit, ale seděl. Sledoval, jak se na malém svahu, kde oba dva leželi, ranní

sluníčko začíná opírat do třpytivých krůpějí rosy v trávě. V zelené, krásně zelené trávě, která ještě nestačila oschnout a nesla na sobě tyto zářivé posly noci. Bukový lesík opodál tiše ševelil svými listy. Jako by chtěl říct: „jsem tady, u tebe, stejný jako vždy, nic se na mně nezměnilo.“ Ano, vše vypadalo zase jako to pěkné jarní ráno, které již mnohokrát zažil na svých cestách.

Neskutečně ho bolela hlava. Nemohl zaostřit oči. Jako každé ráno, když to přehnal s pitím. Nic nového. Cítil se hrozně, ale věděl, že to vůbec není to hlavní. Tentokrát to není jako už tolikrát předtím. Chvilí cítil chlad, chvilku ho polévalo horko. Od hlavy až ke konečkům prstů u nohou. Třásl se. Udělalo se mu špatně. Žaludek byl jako na vodě. S námahou se zvedl na všechny čtyři a dovrávoral k nedalekému křoví. Vyzvracel se. Částečně i sobě na nohavici. Nedokázal se udržet rovně a v hlavě mu hučelo jako v úle. Myšlenky se nedaly pochytat a zacílit na místo, kam by chtěl – byl zcela vykolejený.

Vrátil se, posadil se, lokty v červené mikině opřel o kolena, prohrábl si své, již trochu prošedivělé vlasy, složil hlavu do dlaní a pomalu vzpomínal. Nepřemýšlel nad aktuální situací, jak právě sedí na louce na dece, sluníčko ho pomalu zahřívá a Markéta leží vedle něj na kostkované dece. Ležela ve své modré košili na zádech a ve tváři měla spokojený úsměv. Nedýchala. Její hrudník se nepohyboval a ani po přiložení ucha ke rtům nic necítil. Ověřil jen to základní, aby se ujistil, že něco nezanedbal. Nezanedbal nic! Nic! Pomalu se mu začínaly vynořovat souvislosti z předchozího dne. Jen pomalu, ale

s neúprosnou přesností. Z očí mu vytryskly slzy a nedaly se zastavit. Hlava v dlaních se mu otřásala pláčem. Trvalo to několik dlouhých, předlouhých minut. Čas nepočítal. Tušil, že tohle muselo přijít. A přišlo.

Při pohledu na její spokojený, téměř až blažený úsměv se mu náhle slzy zastavily. Smrt – co to vlastně znamená? Pouhý spánek, ze kterého již nikdy neprocitneme. Vždyť každý večer takto usínáme – umíráme, jen se potom ráno znovu probudíme. Není to úplně jedno? Pro někoho je to tragédie, je to takový společenský úzus, ale ono to nic hrozného není! Pro rodiče dítěte, které se již neprobudí, je to asi strašné, ale pro člověka již po půlce života? Pro člověka, který již zažil skoro všechno, vytvořil vše, co chtěl, a nic nového jej už ani nenapadá? Pro člověka, který s tím druhým prožil všechno to krásné, čím je život mohl obdarovat, vzestupy i pády, radosti i bolesti? Má vůbec smysl se tím sužovat a litovat toho, že pouze společně nezblbli a nezdementněli, že se prostě už dál netrápí?

Markétu teď již nic nebolí. Odešla v klidu a spokojená, blažená. To je to hlavní, co jí mohl věnovat! Z jejího pohledu se teď ona sama má dobře. Ne, neprobudí se a už mu nebude dělat společnost, nebudou si vyprávět vtipy, nebude mu prát prádlo, nebude mu každodenně chystat snídani. Jí to ale teď už nevádí. Vadit to bude pouze jemu. On sám se musí rozhodnout, co bude dělat dál. Na základě čeho se však rozhodnout?

Ano, věděl, že teď již má před sebou jen život o samotě, ale i na to se dá zvyknout a zažít dál spoustu zajímavého. Podstatné je, že tomu

druhému dal ze sebe vše, co mohl a udělal jej šťastným. Šťastným! To se jen tak běžně nepovede. A on uspěl...

Duši měl prázdnou, dutou, věděl však jistě, že mu to teď musí být jedno! Věděl, že nemá cenu pragmaticky přemýšlet. Bylo mu jedno, jak se tady ocitnul, co má udělat a co bude. S hlavou v dlaních se mu před očima pomalu odvíjel příběh jeho života. Dokonce se přitom začal i trochu usmívat...

VZESTUP

Bylo mi kus po padesátce, tak bylo na co vzpomínat. Prodělal jsem sice zánět mozkových blan, takže většina ze vzpomínek se nadobro vytratila do prázdnoty, ale přece jen něco zůstalo. Zůstaly hlavně dojmy a pocity, které jsem tehdy zažíval a které se mi vryly nesmazatelně do paměti. To myšlenkové koření, které činí události jedinečnými. Vše, co se však mohlo vytratit, všechny konkrétní situace, jména a osoby – ty se rozplynuly jako pára nad hrncem a nezůstalo po nich vůbec nic. Vzpomínky, to málo, co z nich zůstalo, se mi teď před očima odvíjely tak jasně a zřetelně, jako by to bylo včera. Možná to ani nebylo souvislé vzpomínání, možná to byl jen takový rychlý přelet nad tím, co jsem měl v hlavě, ale bylo to tam.

S manželkou Markétou jsem se seznámil počátkem roku 1990. Bylo to tři měsíce po pádu komunistického režimu a všichni jsme byli plni nadšení. Byl to čas nadějí! Naráz se všechno mohlo, hranice padaly. V obchodech se objevilo dosud nevidané zboží ze západu, Coca-Cola, šampóny s krásnými vůněmi, zakázaná muzika, porno časopisy a prezervativy. Byla to hezká doba. Mnohé slibovala, a přitom všechno to staré, co bylo na komunistickém režimu dobré, ještě zůstávalo. Jakoby se od teďka mělo měnit všechno jenom k lepšímu.

Kupříkladu jízdy rychlíkem. Vlaky byly nacpané k prasknutí, z dnešního pohledu úroveň cestování hrozná, pátá cenová kategorie,

ale bylo možné si zajít do jídelního vozu a tam u okénka si dát levné pivo Šariš a spolu se slovenskými dělníky ho v pohodě popíjet a přitom si blaženě pokuřovat. Vyprávět si vzájemně zkušenosti a vtipy. Po druhém či třetím pivu se začalo zpívat a jídelní vůz byl oázou veselí a dočasných přátelství každého s každým. Oázou radosti, při které nebylo daleko ke rvačce, ale také k lechtivým poznámkám k jen s obtížemi procházejícím slečnám. Pojmy jako politická korektnost, sexuální obtěžování, lobbing versus úplatkářství a tunelování jsme neznali. Ó ty doby krásné beztrždní společnosti!

Takže Markétu jsem potkal, jak zrovna s kamarádkou obě vycházely z hospody na sídlišti, kde si koupily nějaké levné víno a šly do Markétiny garsonky flámovat.

„Ahoj holky, kam jdete?“

„Jdeme pařit, ne?“

„A máte toho dostatek na pořádný flám?“

„No nevíme, my jsme skromné.“

„A mohl bych se k vám přidat?“

„No jasně, pojď. Jenom si musíš koupit ještě vlastní víno.“

„Tak já letím. Hlavně tu na mě počkejte.“

Koupil jsem rychle dvě láhve vína za poslední zbytek peněz a holky fakt čekaly. Došli jsme za nezávazného kecání do Markétiny garsonky. Ona pracovala jako prodavačka a jak v té komunistické době ještě bylo zvykem, prodavačka měla větší plat než vědecký pracovník, kterým jsem byl já. V dnešní době je tomu jinak, ale za úsvitu demokracie pozitiva minulé doby ještě zůstávala a naděje před

námi se v mlžném oparu teprve nejasně rýsovaly. Nikdo nepočítal s tím, že může současně přijít i nějaké zhoršení – že třeba prodavačky budou pracovat za minimální mzdu, že budou chodit domů udřené, duševně vyčerpané a sotva jim to bude stačit na chudé jídlo pro malou rodinu. Ne, všechno už mělo být jenom lepší.

Mně se sice líbila víc manželčina kamarádka, ale ta byla poněkud přihlouplá, jak se postupně ukazovalo. Neuměla se zdaleka tak bavit, a tak jsme na to po pár vypitých vínech vlítli. Souložili jsme zcela volně a vůbec nám nevadilo, že v jedné místnosti je spolu s námi ještě ta kamarádka. Stejně už spala opilá na zemi.

Ráno mě budoucí žena probudila po asi jen dvou hodinách spánku. Nebyl jsem zvyklý na tak časně vstávání, a navíc byla sobota. Ale ona musela do práce. Tak jsem sice vypadl, ale domluvili jsme si další schůzku.

Od té doby jsme spolu chodili. Ne však jako perspektivní dvojice pro společný život, ale jen jako kamarádi. Říkali jsme si, že si každý k sobě musíme najít sobě rovného – ona nějakého prodavače či zedníka, já nějakou vysokoškolačku na vyšší úrovni.

Hezké to byly roky. Bydleli jsme spolu a spolu jsme také trávili volný čas. V sexu jsme vyzkoušeli snad všechno možné i nemožné. Krásně jsme si vyhovovali. Koupili jsme si starší auto Trabant a s ním vyráželi na výlety, kam se nám zrovna zachtělo. Jezdili jsme s kánoí na vodu, na čundry a při tom jsme si dávali volnost. Já jsem se seznámil s různými holkami, vysokoškolačkami, ale bohužel, či snad naštěstí, se všechny ukázaly jako krávy. Tehdy jsem si uvědomil, že vzdělání,

povaha a inteligence spolu nesouvisí. Ale přesto jsme každý hledali dál a pak se k sobě po neúspěšných vztazích zase navraceli. Když se někomu něco špatného přihodilo, pak ten druhý byl tím, ke komu jsme se chodili svěřit a vyplakat. Takto jsme žili celé čtyři roky. Jednoho dne jsme zase zašli do své oblíbené hospody v nedaleké vesnici. K odpoledni jsme se vraceli pěšky domů, do naší ubytovny. Dobře si tu cestu vybavuji. Byla mírně svažité, asfaltová a po obou stranách byla malá, již posekaná a sklizená políčka. Léto skončilo, listí bříz zežloutlo a padalo na zem. Jenom listy ostatních stromů a tráva u cesty si držely svoji barvu. Nicméně sluníčko už hřálo zubatě a bylo znát, že sezóna letních veder a koupání je za námi a brzy přijde ten skutečný podzim, který nás přinutí odít se tepleji. Tuto mírně melancholickou dobu jsem míval rád.

„Víš, Markéto, takhle to nemůžeme táhnout do nekonečna. Musíme si už každý někoho najít.“

„Jo, to bychom měli.“

„Já myslím, že tenhle společný život je krásný, ale také nás hodně svazuje. Nedává nám příležitosti. Měli bychom si najít každý vlastní bydlení.“

„Ano, já si ho najdu, ale musím ti něco říct.“

„No, řekni.“

„Já jsem ve čtvrtém měsíci. Čekám dítě.“

„Cože, dítě?“ odpověděl jsem nechápavě.

„Ano, dítě. Předvčerem jsem byla na gyndě a tam mi to potvrdili.“